

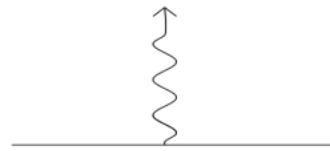
DE KLIMAATBESTENDIGE STAD: INRICHTING IN DE PRAKTIJK

Maatregelen selecteren voor een
klimaatbestendige wijk

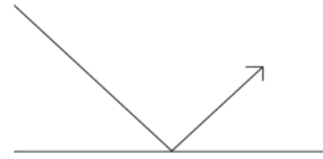
Hoe doe je dat?

Ir. Laura Kleerekoper
november 2015

Radiation short

Reflection

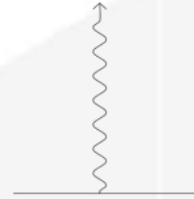

Ventilation

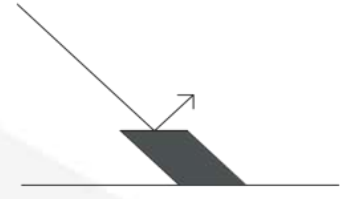
KIEZEN TUSSEN MAATREGELEN

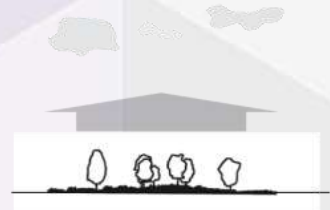
Evaporation

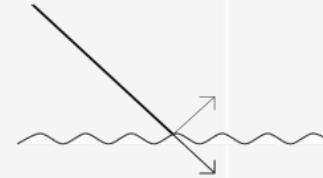
Radiation long

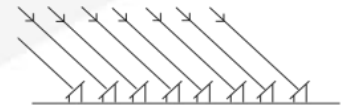
Shading

Evapotranspiration

Absorption

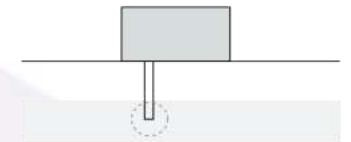
Solar collector

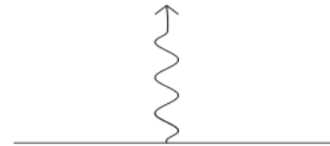
Transmission

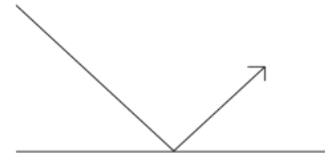
Thermal inducement

Heat and Cold storage

Radiation short

Reflection

Ventilation

KIEZEN TUSSEN MAATREGELEN

Op basis van effect op:

- lucht temperatuur
- comfort index
- oppervlakte temperatuur

Waar wil je effect?

Wanneer wil je effect?

Hoeveel graden koeling is het doel?

Hoe ga je de doelstelling evalueren?

1600-heden Grachtengordel, Amsterdam

1930 Rivierenwijk, Utrecht

1960 Buitenveldert, Amsterdam

1880 Agnetapark, Delft

1930 Amsterdam-Zuid

2000 Ypenburg, Den Haag

1900 Sarphatipark, Amsterdam

1930 Heesterbuurt, Den Haag

1995 GWL-terrein, Amsterdam

1920 Spangen, Rotterdam

1950 Pendrecht, Rotterdam

2000 Stadstuinen, Rotterdam

1600-heden Grachtengordel, Amsterdam

1930 Rivierenwijk, Utrecht

1960 Buitenveldert, Amsterdam

DRIE ONDERSCHIEDENDE KENMERKEN

Bouwingshoogte	Bouwingsvorm	Verhouding verhard/natuurlijk
Laag (t/m 3 lagen)	Strokenbouw	Weinig groen (0-10%)
Midden hoog (4-6 lagen)	Open bouwblok	Gematigd groen (10-30%)
Hoog (7-10 lagen)	Gesloten bouwblok	Veel groen (30-50%)
High-rise (9 en meer lagen)	Verspreide bebouwing/grid	Zeer veel groen (50-100%)

Categorization of urban types (based on [Berghauer Pont and Haupt 2009](#)) in relation to the microclimate

1920 Spangen, Rotterdam

1950 Pendrecht, Rotterdam

2000 Stadstuinen, Rotterdam

WIJKTYPOLOGIEËN

Stedelijke typologie		Microklimaat categorie		
	Periode	Hoogte	Bebouwingsvorm	Groen
Historisch stadsbouwblok & vooroorlogs bouwblok	voor 1910 '10-'30	Midden hoog	Gesloten bouwblok	Weinig groen
Tuindorp	'10-'30	Laag	Gesloten bouwblok	Gematigd tot veel groen
Woonwijk	'30-'40	Laag	Gesloten bouwblok	Weinig groen
Naoorlogse tuinstad laagbouw	'45-'55	Laag	Open bouwblok	Gematigd tot veel groen
Naoorlogse tuinstad hoogbouw	'50-'60	Midden hoog/ hoog	Open bouwblok	Gematigd tot veel groen
Bloemkoolwijk	'75-'80	Laag	Strokenbouw Open bouwblok	Weinig tot gematigd groen
Sub-urbane uitbreiding - Vinex	'90-'05	Laag	Strokenbouw Gesloten bouwblok	Gematigd groen
Hoogbouw stadscentra	'60-present	Hoog	Verspreide bebouwing	Weinig groen

Gebaseerd op typologieën zoals omschreven door Lorzing et al. (2008) in 'An urban typology'

Stedelijke typologie		Microklimaat categorie			Stedelijk oppervlak
	Periode	Hoogte	Bebouwingsvorm	Groen	
Historisch stadsbouwblok & vooroorlogs bouwblok	voor 1910	Midden hoog	Gesloten bouwblok	Weinig groen (0-10%)	
Tuindorp	'10-'30	Laag	Gesloten bouwblok	Gematigd groen (10-30%)	
Woonwijk	'30-'40	Laag	Gesloten bouwblok	Weinig tot gematigd groen (5-30%)	
Naoorlogse tuinstad laagbouw	'45-'55	Laag	Open bouwblok	Veel groen (30-50%)	
Naoorlogse tuinstad hoogbouw	'50-'60	Midden hoog/ hoog	Open bouwblok	Gematigd groen (10-30%)	
Bloemkoolwijk - Woonerf	'75-'80	Laag	Strokenbouw / Open bouwblok	Gematigd tot veel groen (10-50%)	
Sub-urbane uitbreiding - Vinex	'90-'05	Laag	Strokenbouw / Gesloten bouwblok	Gematigd groen (10-30%)	
Hoogbouw stadscentra	'60-present	Hoog	Verspreide bebouwing	Weinig groen (0-10%)	

- bebouwd
- gevel
- verhard
- groen
- water

WIJKTYPOLOGIE

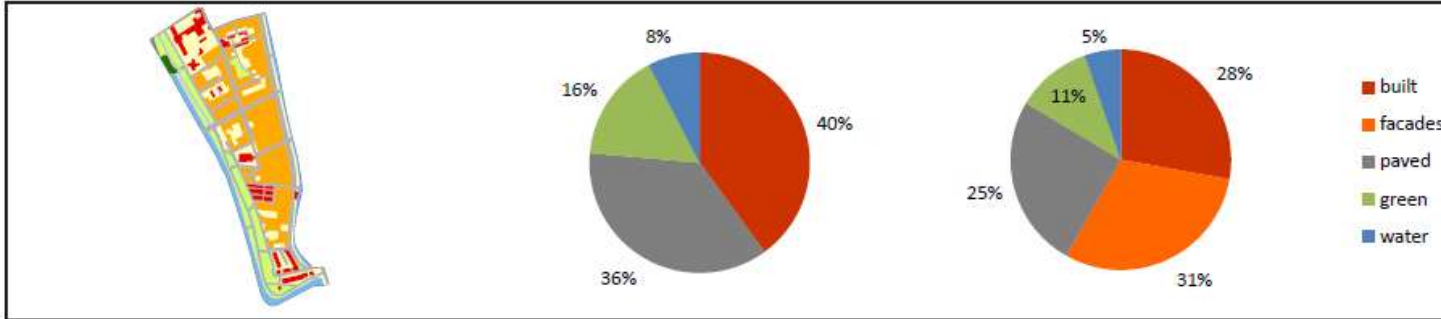
HISTORISCH BOUWBLOK

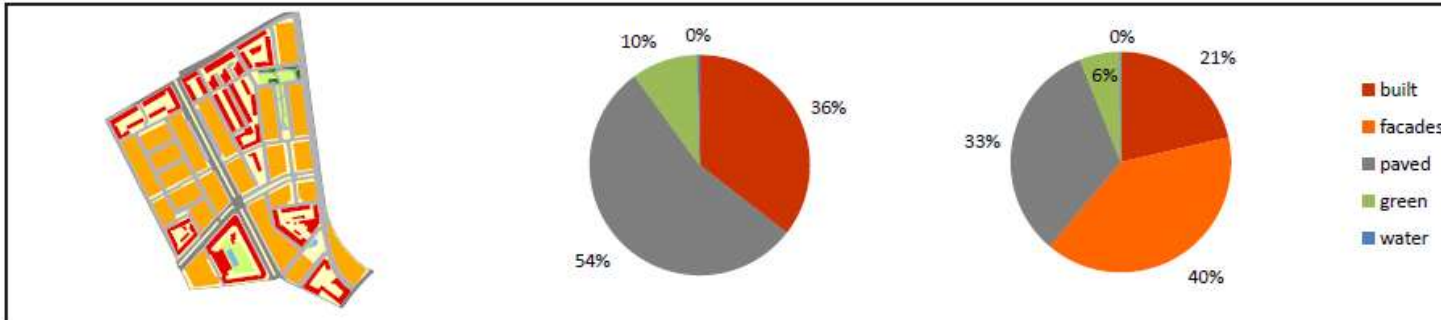
HISTORISCH BOUWBLOK

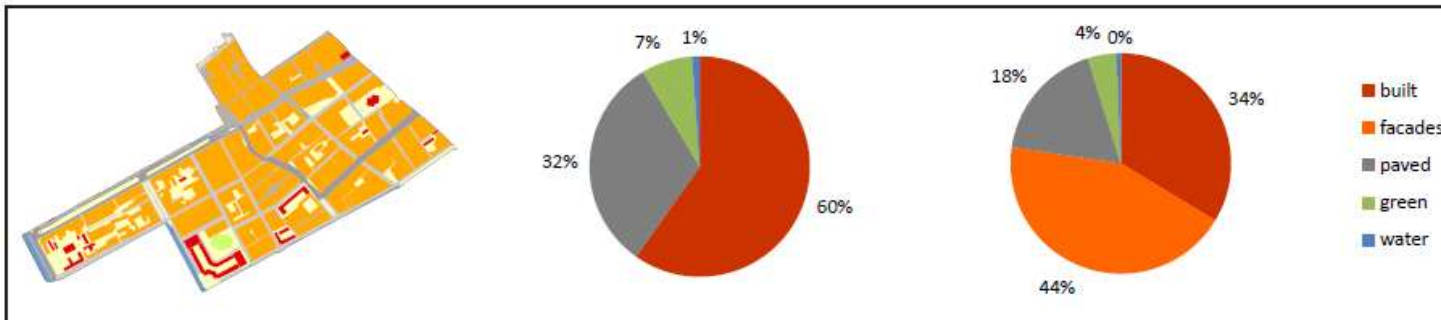
Geertebuurt, City centre, Utrecht

Bergpolder, Rotterdam

Zuidwal, City centre, The Hague

WIJKTYPOLOGIE

HISTORISCH BOUWBLOK

Tijdelijke en flexibele maatregelen:

canvas doeken boven straten en pleinen, vernevelen van water langs voetgangersroutes, straten nat maken om de warmtestraling van verharding te verminderen, zitelementen die zijn beschermt voor de zon (zomer) en wind (winter) en plaats elementen die passief ventileren;

Vaste en robuuste maatregelen:

pergola's overgroeid met bladverliezende klimplanten, arcades langs zuidgevels, gedeeltelijk overdekte straten of wandelpaden, ondiepe waterstroompjes in de straat, fontein, witte daken, groene daken, gevel begroeiing.

WIJKTYPOLOGIE *HISTORISCH BOUWBLOK*

WIJKTYPOLOGIE *HISTORISCH BOUWBLOK*

DEN HAAG FM
100% Haags!

ALTIJD DE HOOGSTE DAGKOERS!

- Home
- Nieuws
- Radio
- TV
- Over DHFM
- Adverteren
- Audio
- Video
- Upload
- Winacties

Zoek

Recente artikelen

"Haagse tietten één van de raarste wolvenkrabbers ter wereld"
23 sep 25, 2015

Woningen ontruimd na brand Puccinistraat
23 sep 25, 2015

Den Haag heeft nieuwe striptekenaar en strijplad De Haesjager

Tachtig procent

23 sep 2015, 14:24
Categorie: Nieuws

Tachtig procent v
winkelgebied. Da

Tachtig procent bezoekers wil groenere Grote Marktstraat

23 sep 2015, 14:24 Nieuwslabels: Den Haag, groen, Grote Marktstraat
Categorie: Nieuws

... eetbaar groen zoals kruiden of fruitbomen. "Mooie plantenbakken of bomen kunnen het fietspad markeren, dat maakt de straat veiliger", aldus een van de geënquêteerden. Volgens de ondervraagden zal de straat er een stuk vrolijker en levendiger uitzien met groen.

GroenLinks verwerkt de uitkomsten van de enquêtes in schriftelijke vragen aan het stadsbestuur. "Ik ben erg blij met deze uitslag en de leuke ideeën die we hebben gehoord. Wij zullen deze inspiratie gebruiken voor verdere politieke actie," zegt fractievoorzitter Inge Vianen (kleine foto).

Vind ik leuk 8 personen vinden dit leuk. Registreren om te zien wat je vrienden leuk vinden.

onderhoud elektriciteitsinstallaties
23 sep 25, 2015

Anouk ook volgend jaar bij The Voice
23 sep 25, 2015

Villa van oud-minister Luns levert vier miljoen euro op
23 sep 25, 2015

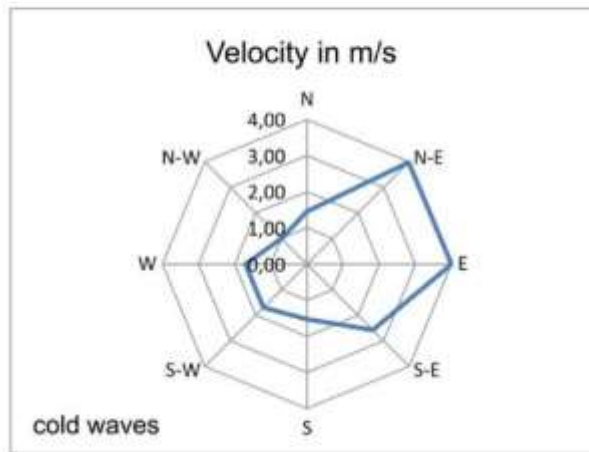
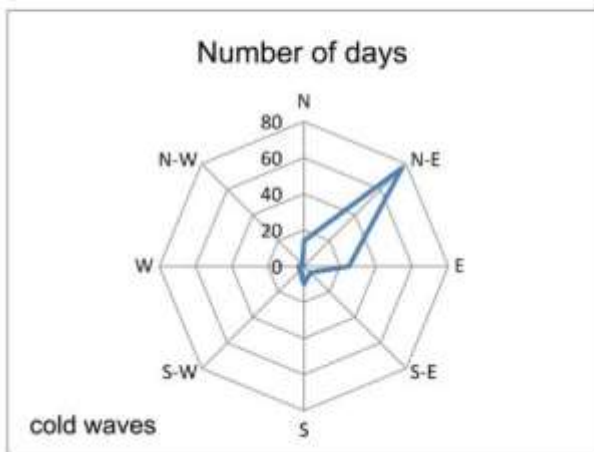
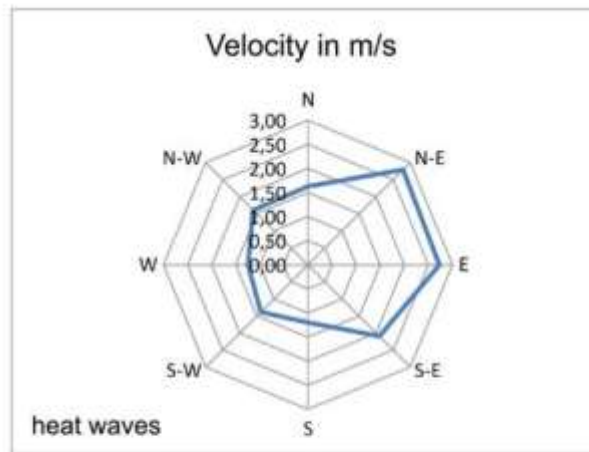
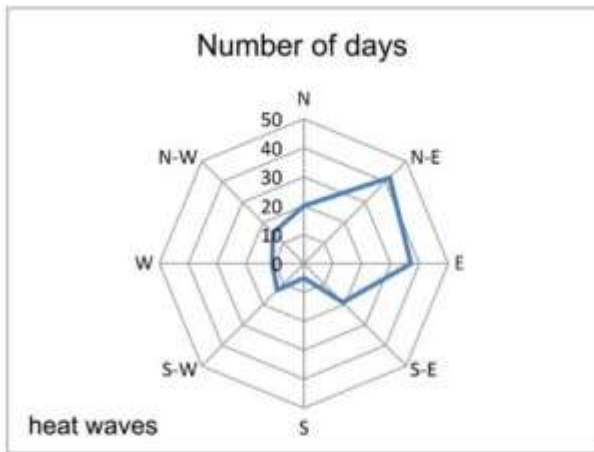
Auto rijdt water langs Neherkade in, slachtoffer gereanimeerd
23 sep 25, 2015

Den Haag wil meer woningen van

VENTILATIE

NOORDOOSTEN WIND BIJ EXTREME HITTE EN KOU

Wind rose giving the number of days (left) and the average wind speed (right) per cardinal direction during heat waves (above) and cold waves (below) between 1950 and 2011, based on KNMI data.

WIJKTYPOLOGIE *HISTORISCH BOUWBLOK*

WIJKTYPOLOGIE *HISTORISCH BOUWBLOK*

WIJKTYPOLOGIE *TUINDORP*

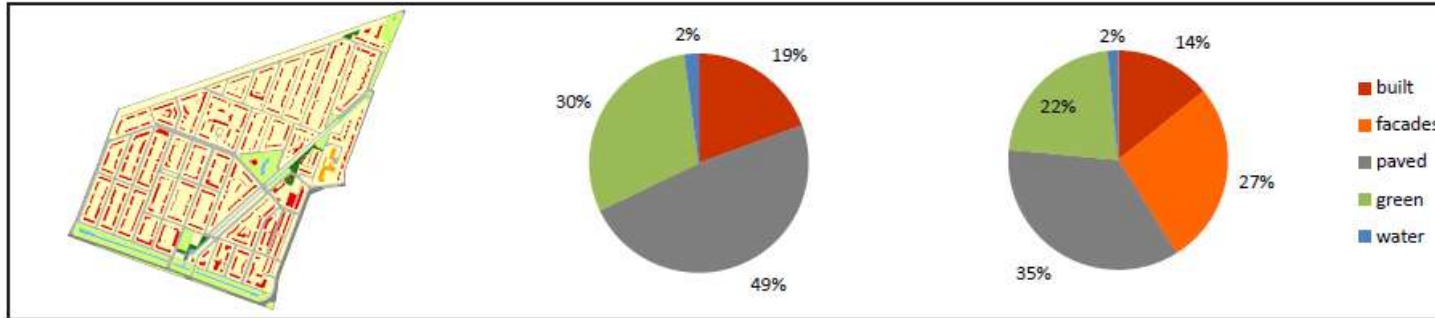
TUINDORP

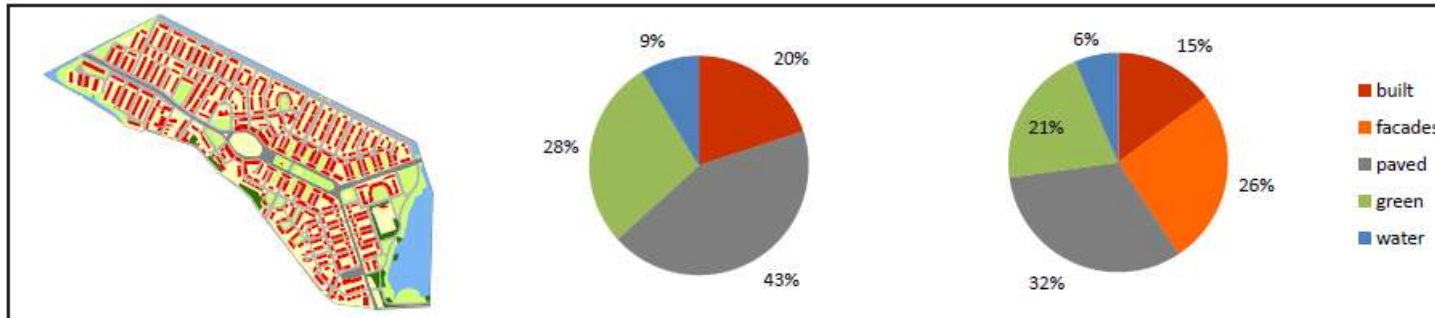
Tuindorp, Utrecht

landgebruik

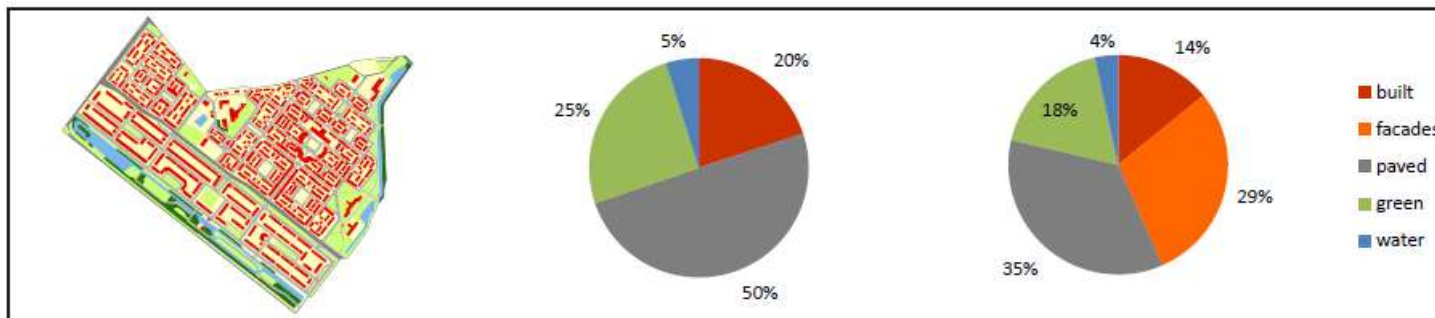
stedelijk oppervlak

Tuindorp Nieuwendam, Amsterdam

Tuindorp Oostzaan, Amsterdam

WIJKTYPOLOGIE *TUINDORP*

WIJKTYPOLOGIE *TUINDORP*

WIJKTYPOLOGIE *WOONWIJK*

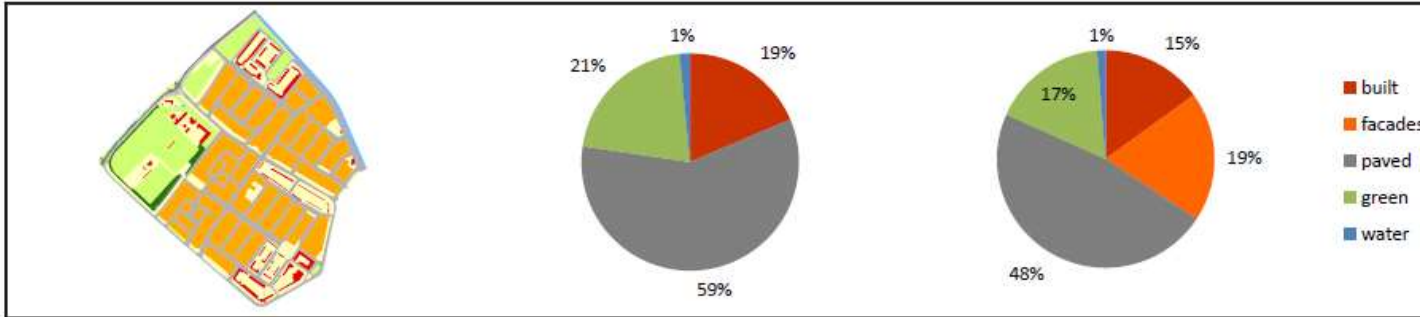
WOONWIJK

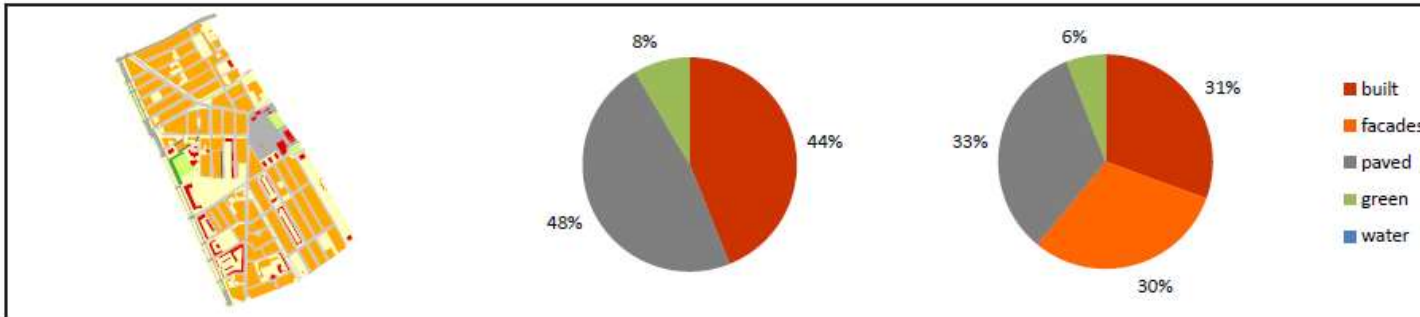
Ondiep, Utrecht

landgebruik

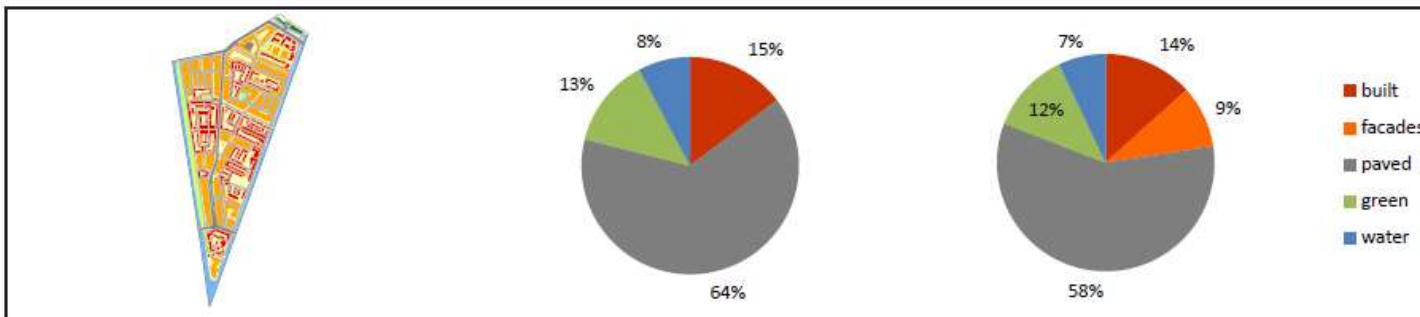
stedelijk oppervlak

Transvaal, The Hague

Rivierenwijk, Utrecht

WIJKTYPOLOGIE *WOONWIJK*

Ondiep, Utrecht

WIJKTYPOLOGIE *WOONWIJK*

Transvaal, Den Haag

- renovation of squares
- redevelopment
- green areas

WIJKTYPOLOGIE *TUINSTAD LAAGBOUW*

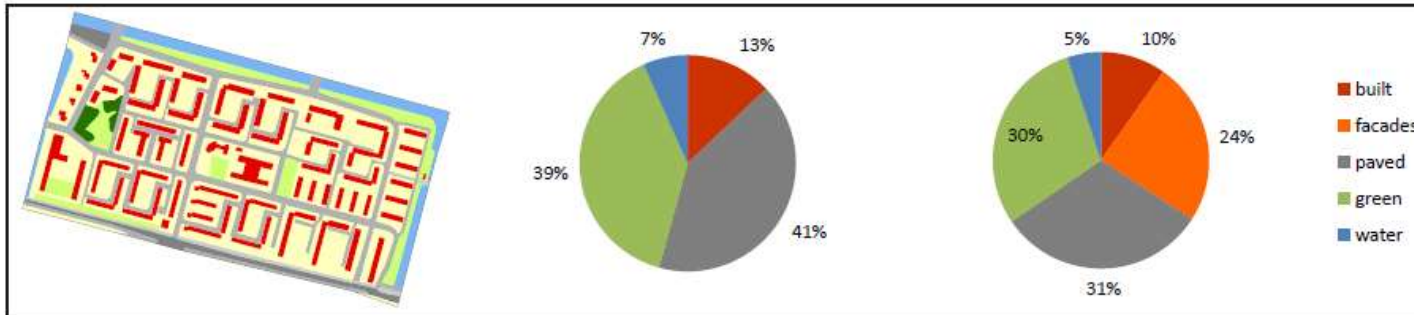

WIJKTYPOLOGIE *TUINSTAD LAAGBOUW*

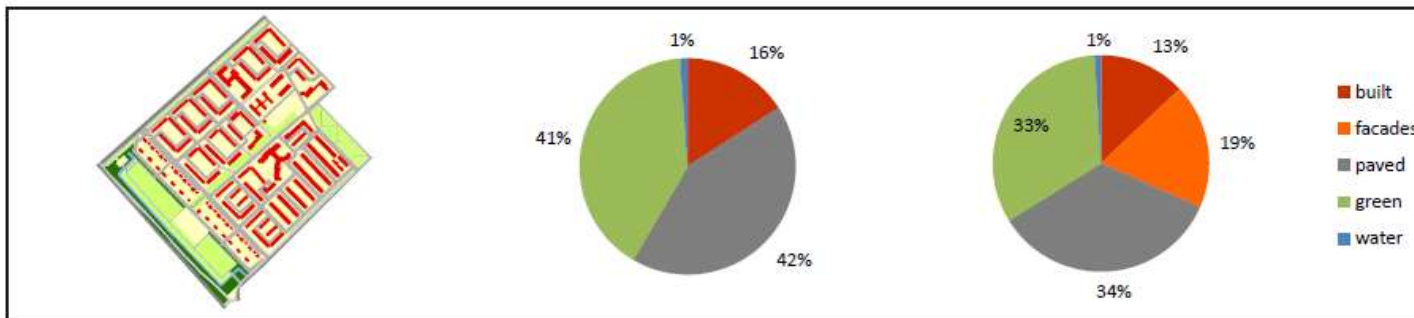
Couperusbuurt, Slotermeer, Amsterdam

landgebruik

stedelijk oppervlak

Jeruzalem, Watergraafsmeer, Amsterdam

Bestaande situatie

Toenemende temperaturen

Afnemende temperaturen

TUINSTAD HOOGBOUW

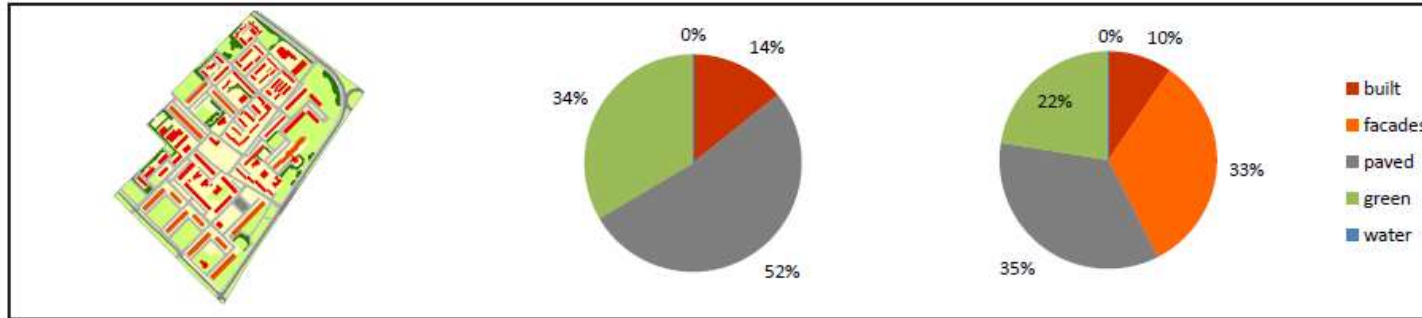
TUINSTAD HOOGBOUW

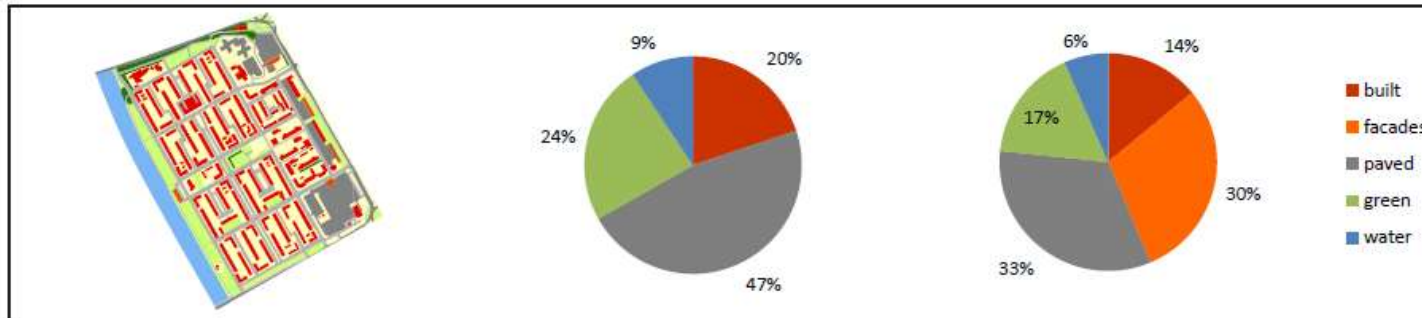
Overvecht, Utrecht

landgebruik

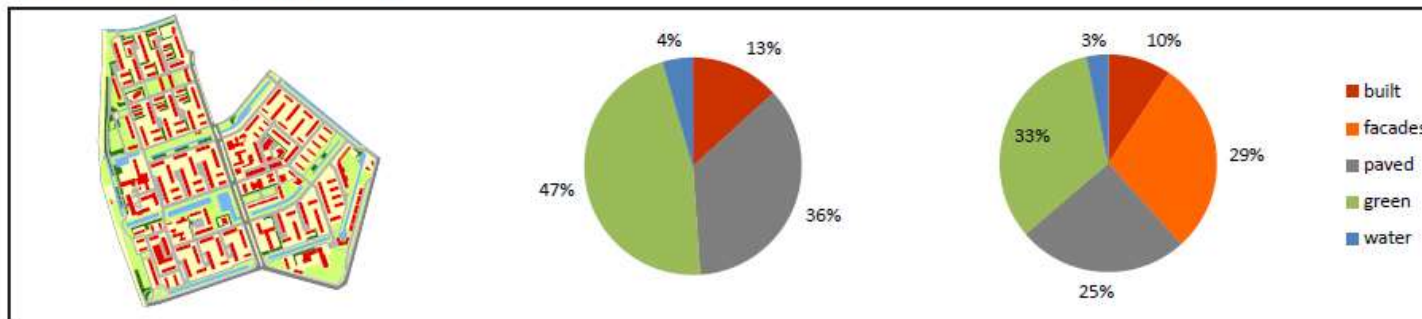
stedelijk oppervlak

Kanaleneiland, Utrecht

Schiebroek Zuid, Rotterdam

WIJKTYPOLOGIE *TUINSTAD HOOGBOUW*

Bosschaert, 2010

BLOEMKOOLWIJK

Foto
straatprofiel

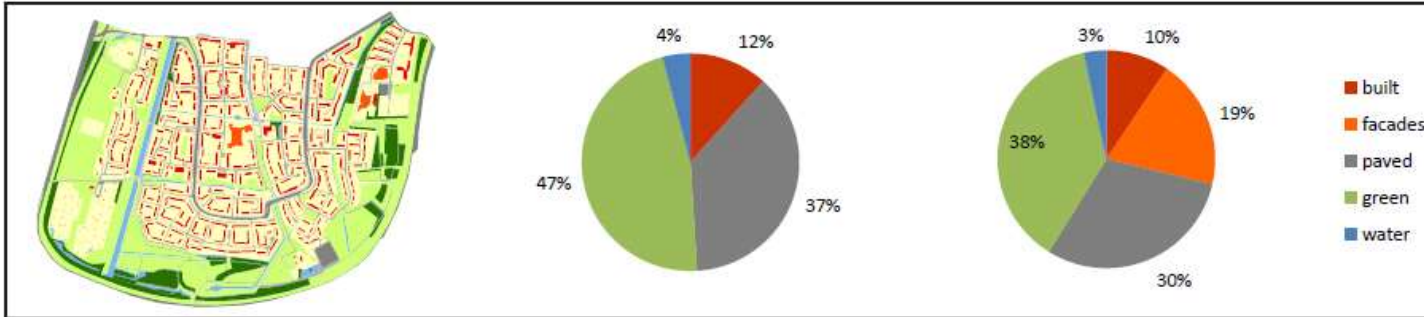

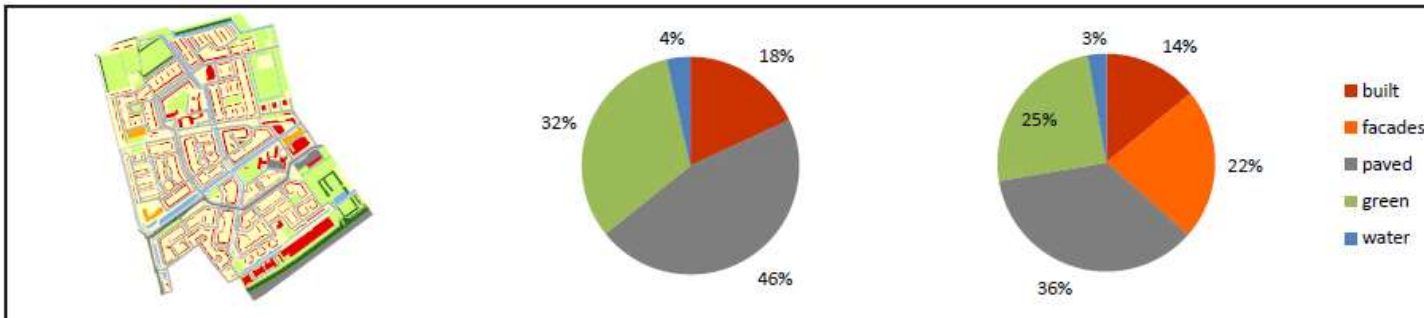
Lunetten, Utrecht

landgebruik

stedelijk oppervlak

Zevenkamp, Rotterdam

WIJKTYPOLOGIE *BLOEMKOOLWIJK*

WIJKTYPOLOGIE *BLOEMKOOLWIJK*

WIJKTYPOLOGIE VINEX

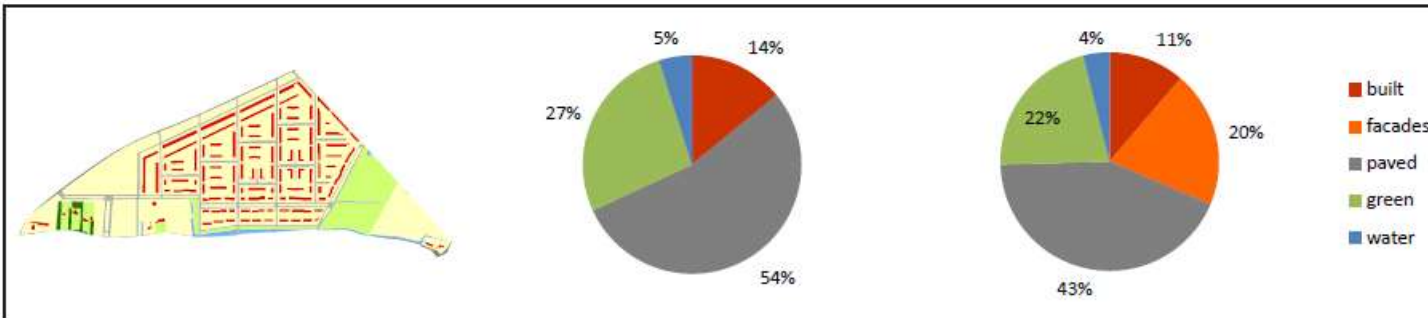
WIJKTYPOLOGIE VINEX

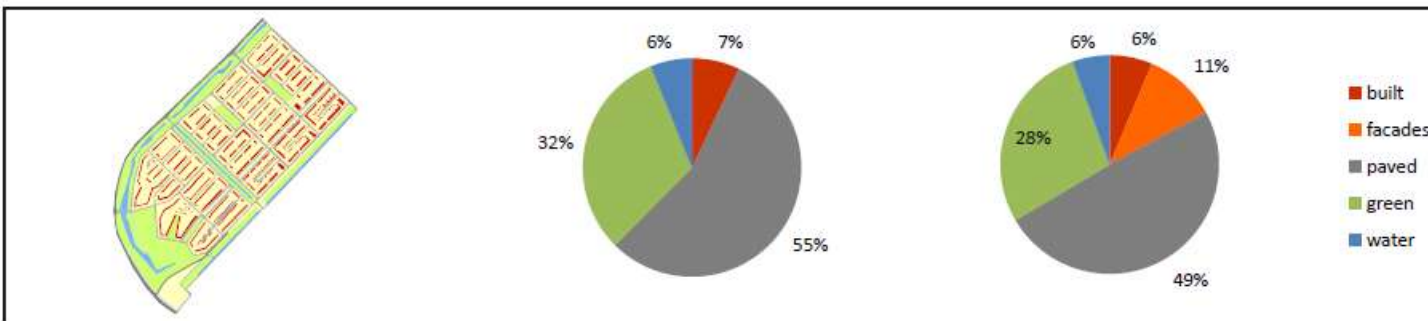
Parkwijk-Zuid, Leidsche Rijn, Utrecht

landgebruik

stedelijk oppervlak

Singels, Ypenburg, The Hague

AMALIAPARK LEIDSCHE RIJN

WIJKTYPOLOGIE *HOOGBOUW*

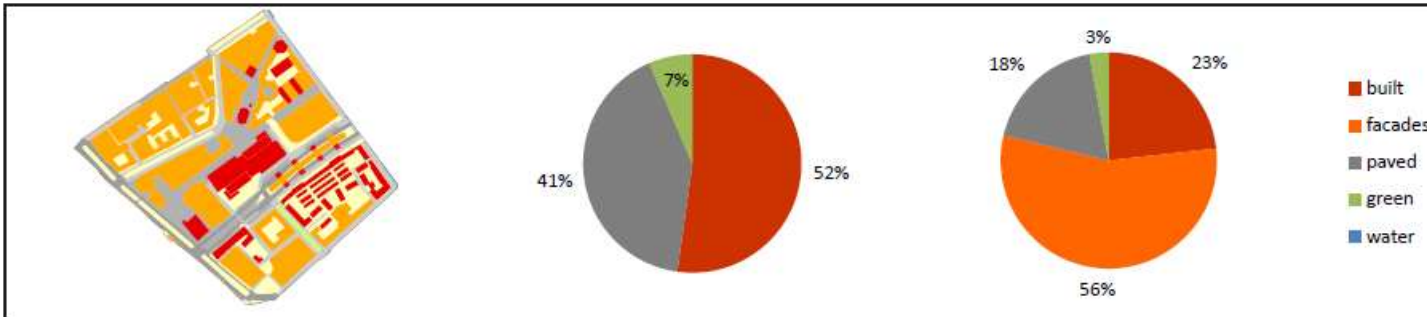
WIJKTYPOLOGIE *HOOGBOUW*

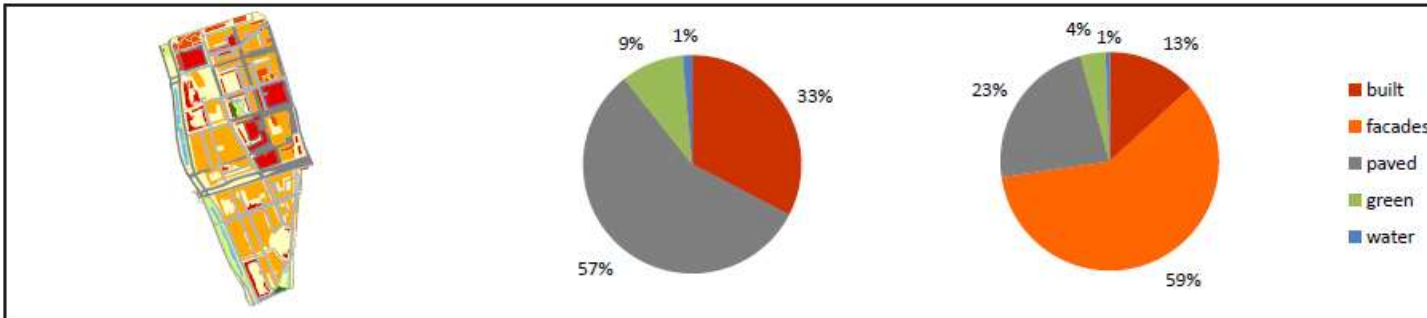
Station area, The Hague

landgebruik

stedelijk oppervlak

Lijnbaan, Rotterdam

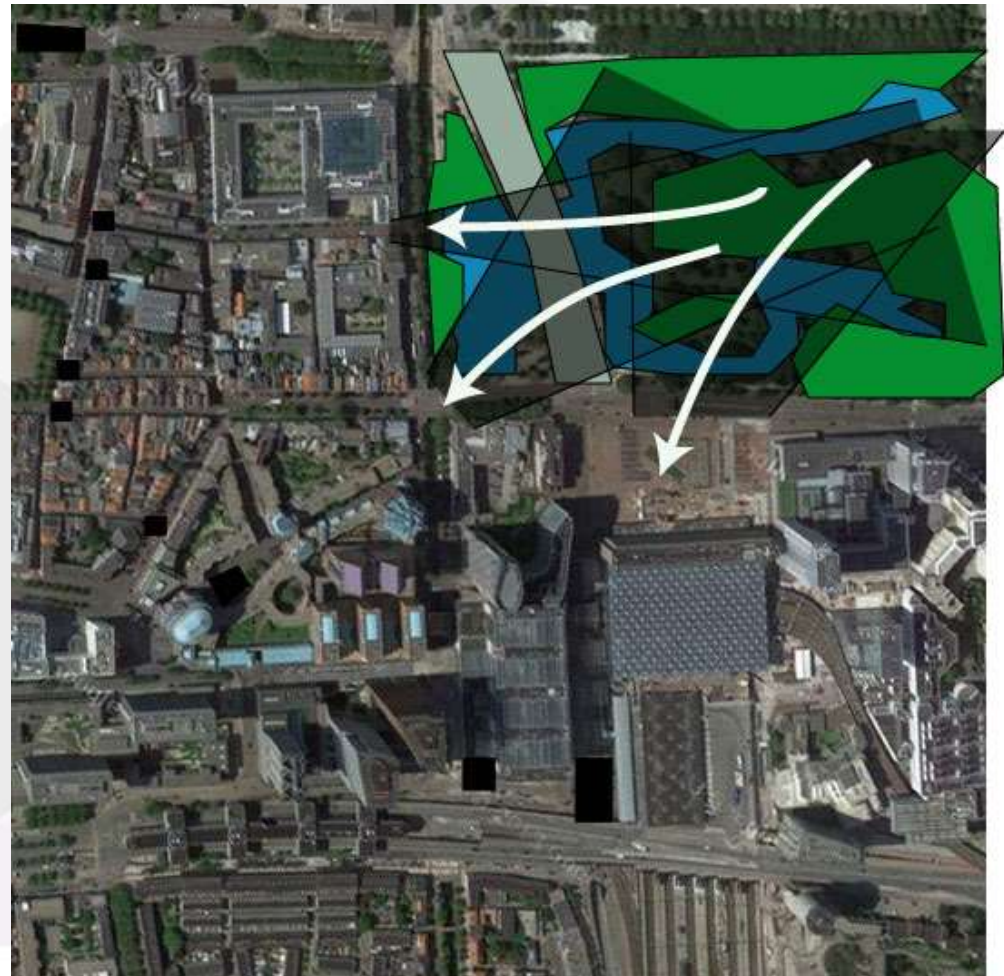
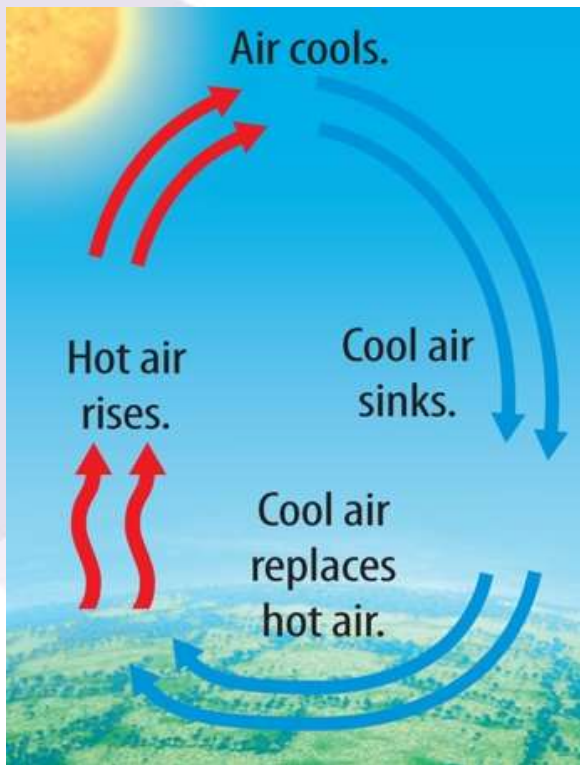
WIJKTYPOLOGIE *HOOGBOUW*

De EWICON genereert stroom wanneer wind water druppels in beweging zet – hier in Den Haag

VAN KOEL NAAR WARM

MEER INFORMATIE

www.hva.nl/klimaatbestendigestad